

Täysistunto

Torstai 16.11.2023 klo 16.00—20.49

7. Rikkomaton - kielletään eheytyshoidot

Kansalaisaloite KAA 6/2023 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään yksi tunti. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskusteluun, ja sieltä ensimmäisenä edustaja Päivi Räsänen, olkaapa hyvä.

Keskustelu

18.43 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä kansalaisaloite on toisinto viime kaudelta hiukan eri nimellä, eli ”Rikkomaton — kielletään eheytyshoidot”. Viime kaudella tätä käsiteltiin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja nyt kuulin, että tämän on tarkoitus mennä lakivaliokuntaan, mikä on tietysti johdonmukaisempaa, kun on kysymys kriminalisoinnista.

Tämän kansalaisaloitteen tavoitteena on siis kriminalisoida hoidot, jotka tähtäävät seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen niin kutsuttuun eheyttämiseen eli seksuaalisuuden muuttamiseen heteroksi ja/tai sukupuolen muuttamiseen cis-sukupuoliseksi. Näin sanotaan tässä kansalaisaloitteen aluksi.

Eheytyshoidot ja eheytysterapia ovat käsitteinä hyvin epämääräisiä ja tulkinnanvaraisia. Toimin lääkärinä ennen kansanedustajauraani ja edelleenkin seuran lääketiedettä tiiviisti. En ole itse törmännyt yhteenkään lääkäriin tai terapeuttiin tai hoitolaitokseen, joka antaisi tässä kuvattuja eheytyshoitoja. Ainoat tiedossani olevat eheytyshoidot ovat niin sanotut transhoidot, joissa korjataan sukupuoli henkilön oman kokemuksen ja toiveen mukaiseksi. No, mitä eheytyshoidolla käytännössä tarkoitetaan? Kuka niitä antaa Suomessa? Toivon, että tähän täällä salissa vastattaisiin. Kansalaisaloitteessa tämä jää vaille vastausta.

Ihmiselle ei missään olosuhteissa saa tehdä henkistä väkivaltaa. On väärin painostaa tai tarjota muutosta ihmiselle, joka ei sellaista itse halua. Ammattitaitoinen sielunhoitaja tai psykoterapeutti ei tee sitä. Mutta mikäli henkilö itse omasta tahdostaan kuitenkin kokee seksuaalisuutensa alueella kipua tai ristiriitaa ja pyytää apua, niin ei kai sitä tule häneltä kieltää. Mikäli tässä esityksessä ollaan kieltämässä yksityisen ihmisen oikeus hakea apua, liikutaan kyllä epäeettisellä alueella.

YK:n taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen artiklassa sopimusvaltiot tunnustavat jokaiselle oikeuden nauttia korkeimmasta saavutettavissa olevasta ruumiin ja mielen terveydestä. Jos ihminen itse kokee, että häntä häiritsee esimerkiksi joku seksuaalinen taipumus, mutta häneltä kielletään mah-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2023 vp

dollisuus siihen, että hän saisi siitä avoimesti puhua, hakea siihen apua, niin miksi ihmeessä sitä tehtäisiin? Hänhän olisi silloin epätasa-arvoisessa asemassa esimerkiksi sellaiseen ryhmään nähden, joka saa vaikkapa hakea muutosta sukupuolenkorjausleikkauksen tai hormonihoidojen kautta omaan sukupuoleensa tai sukupuolen kokemukseensa.

Ollaan juridisesti epäoikeudenmukaisessa tilanteessa, mikäli ihmisen seksuaalisuuden niin sanottu ehyttäminen esimerkiksi sukupuolenkorjausleikkauksen kautta hyväksyttäisiin mutta sitten hoitava keskustelu keskusteluapua pyytävän ihmisen kanssa esimerkiksi sielunhoidon tai psykoterapian muodossa jäisi jollakin tavalla epäilyksen alaiseksi tai jopa kriminalisoitaisiin.

Malta on Euroopan ensimmäinen maa, joka on kriminalisoinut seksuaalisen identiteetin muuntumiseen tähtäävän niin sanotun kääntymisterapian eli nämä eheytyshoidot. Tällä hetkellä Maltassa on käynnissä oikeudenkäynti sellaista henkilöä vastaan, joka on oikeudessa syytettynä eheytyshoidojen mainostamisesta, kun hän omien sanojensa mukaan on kertonut julkisuudessa oman tarinansa siitä, kuinka hänen homoseksuaalisuutensa on muuttunut, kuinka hän on jättänyt sen taakseen. Maltan laki siis käytännössä kieltää henkilön vapauden kertoa julkisesti seksuaalisen muuntumisensa heteroseksuaaliseksi, ja tällaiseen sensuuriin emme kyllä demokratiassa saa suostua. Sama kehityssuunta olisi meilläkin uhkana, mikäli tällainen kriminalisointi tuotaisiin.

Tämä aloite on kansainvälisen sateenkaariliikkeen agendalla, eli tämä ei ole pelkästään kansallinen aloite. Ihan vastaavaa aloitetta on kopioitu eri Euroopan maissa.

Kiinnitän huomiota nyt siihen, että tässä aloitteessa ei puhuta nyt pelkästään homoseksuaalisuudesta vaan muistakin sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöistä, ja kerron nyt esimerkkinä, että esimerkiksi Sexpo-säätiö puhuu lapsikohteisesta seksuaalisuudesta, mikä tarkoittaa siis seksuaalista kiinnostusta esimurrosikäisiä lapsia kohtaan. No, onko kukaan kieltämässä terapiaa, joka kohdistuu tällaiseen henkilöön, joka hakisi omaan sukupuoli-identiteettiinsä joko sielunhoidollista tukea tai terapiatukea? Olisi kyllä vahingollista kieltää tällaisten henkilöiden auttaminen ja tukeminen, jotka hakevat muutosta omaan lapsikohteiseen seksuaaliseen suuntautumiseensa. Ja korostan nyt vielä, että siellä Sexpo-säätiön sivuilla todetaan, että tässä lapsikohteisessa seksuaalisuudessa on nimenomaan kysymys seksuaalisesta identiteetistä, joka ei vielä ole rikos, vaan kyseessä on ihmisen oma kokemus. Ajattelen, että tästäkään näkökulmasta tätä ei ole nyt aivan loppuun saakka ajateltu.

Totean myös sen, että meillä edelleenkin tautiluokituksessa, jota lääkärit käyttävät päivittäin, ICD-10:ssä, on ”itseä häiritsevä sukupuolinen suuntautuminen” ja siellä yhtenä alaryhmänä ”homoseksuaalinen”.

Aloitetta on lähestyttävä myös uskonnonvapauden näkökulmasta, ja kyllä tästä aloitteesta ovat huolissaan esimerkiksi monet pastorit tai sielunhoitajat: puututaanko tässä esimerkiksi ihan sielunhoitotilanteiden ytimeen, torjutaanko avun tarvitsija, joka tulisi kohdata myötätunnolla, inhimillisyydellä ja lämmöllä. Ulkoapäinhän emme voi sanella, minäkalasta apua ihminen kaipaa.

Kannan huolta myös siitä, millaisia vaikutuksia tällä esityksellä olisi mielenterveyden ammattilaiseen, joka saisi pelätä seurauksia siitä, jos hän osoittaisi myötätuntoa seksuaalisuuden alueella muutosta etsivälle asiakkaalle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Gebhard.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2023 vp

18.51 **Elisa Gebhard sd:** Arvoisa puhemies! Kukaan ei ole identiteetiltään vääränlainen. Kukaan ei ole vääränlainen sen perusteella, ketä rakastaa. Eheytystoiminnan ydin on siinä ajattelutavassa, että homoseksuaalisuus tai sukupuolivähemmistöön kuuluminen on virhe, ei-toivottu ominaisuus, josta voitaisiin mystisesti parantua. Sateenkaari-ihmisten syrjinnällä on pitkä historia, ja tämä keskustelu on osa sitä. Eheytyks on surullisen perinteikäs tapa ylläpitää ennakkoluuloja. Valitettavasti syrjintä ei ole loppunut mihinkään. Vähemmistöihin kuuluvia työkseen kohtaavat ammattilaiset saavat edelleenkin kuulla tilanteista, joissa tällaista eheytystoimintaa on harjoitettu.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien nuorten tilanteesta on jonkun verran tutkimusta, josta käy yksiselitteisesti ilmi syrjinnän kokemuksen negatiiviset vaikutukset heidän hyvinvointiinsa. Heillä on esimerkiksi muita ikätovereitaan isompi riski joutua henkisen tai fyysisen väkivallan kohteeksi, ja pahimmillaan tämä tapahtuu kotona. Henkisenä väkivaltana pidetään esimerkiksi identiteetin ja itsemäärityksen kieltämistä tai halventamista. Kaikista järjestelmällisin identiteetin kieltämisen muoto on eheytystoiminta.

Me olemme täällä eduskunnassa vastuussa siitä, minkälaisen viestin lähetämme nuorille, joita oma identiteetti mietityttää. Me olemme vastuussa siitä, lietsommeko me syrjintää ja ennakkoluuloja vai puhummeko kaikista kunnioittavasti. Sanat ovat valtaa, siksi meidän viestimme tulisi olla kirkas: kenenkään seksuaalisessa suuntautumisessa tai sukupuoli-identiteetissä ei ole ehytettävää.

Ketään sellaista ihmistä, joka on halunnut itseään koskevaa eheytystoimintaa, ei pidä myöskään syyttää. Lainsäädäntömme tulee kuitenkin lähteä siitä, että esimerkiksi homoseksuaalisuudessa ei ole korjattavaa. Ideaalitilanteessa kukaan ei joudu tilanteeseen, jossa kokee tarvitsevänsä ehyttämistä.

Koska meidän työtämme on säätää lakeja, on syytä puhua myös juridiikasta. Vaikka valitettavasti eheytystoiminta voi jo nykyisellään täyttää henkisen väkivallan tunnusmerkit, ei sitä ole riittävän spesifillä tavalla kielletty, että asiaan voitaisiin lainsäädännön puitteissa puuttua. En usko, että eheytystoiminta loppuu, mikäli sitä ei nimenomaisesti kiellä. Sosiaali- ja terveydenhuollon piirissä eheytystoiminta ei ole sallittua. Valvira esimerkiksi katsoo, että se ei voi puuttua sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuoliseen toimintaan, eikä siksi eheytystoimintaan voida riittävällä tavalla puuttua.

Oikeusministeriön vuonna 21 julkaisemassa selvityksessä käsitellään tätä sateenkaariystävällisemmän Suomen rakentamista sekä myös eheytystoimintaa. Siinä on vedetty hieman yhteen tietoja, mitä meillä eheytystoiminnasta on, ja esimerkiksi kartoitettu kyselyillä eheytystoimintaa kokeneiden omia ajatuksia. Kyselyihin vastanneet kertovat eheytystoiminnan haitallisista vaikutuksista muun muassa tällaisia kuten itsetuhoisuus, mielen-terveysongelmat, negatiiviset vaikutukset omassa suhteessa uskoon ja niin edelleen.

Arvoisa puhemies! Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluvat ovat joutuneet ja joutuvat yhä kokemaan monenlaista syrjintää, jolla voi olla pitkät vaikutukset mielenterveyteen. Ei ole ihme, että mielenterveyden ammattilaiset, kuten esimerkiksi Suomen Psykiatriyhdistys, ovat todenneet, että seksuaalinen suuntautuminen tai sukupuoli-identiteetti eivät ole millään hoidoilla muokattavissa. Sen sijaan eheytysterapioille altistuminen on mielenterveydelle haitallista ja kärsimystä aiheuttavaa. Heidän mukaansa ammatillinen ja tieteellinen näkemys ovat tässä hyvin yksiselitteisiä.

Ja kyllä kansainvälinen liikehdintä viitoittaa tietä nimenomaan eheytystoiminnan kieltämisen puolesta. Esimerkiksi EU-komissio toteaa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä koskevassa strategiassaan, että eheytystoiminta on yksi sellaisista haitallisista käytänteis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2023 vp

tä, joilla on vakavia seurauksia sateenkaari-ihmisten terveydelle. Eri malleja eheytystoiminnan kieltämiseksi on kehitetty esimerkiksi Islannissa, Ranskassa, Saksassa, Kanadassa ja Uudessa-Seelannissa.

Minusta meidän tulisi Suomessa terävöittää lainsäädäntöämme tältä osin. Tällaista periaatteellisesti hyvin arveluttavaa, vähemmistöön kuuluvien mielenterveyteen negatiivisesti vaikuttavaa ja ennen kaikkea syrjivää toimintaa ei pitäisi saada jatkaa. Eheytystoiminta on henkistä väkivaltaa. Se pitää kieltää, sillä kukaan ei ole vääränlainen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

18.57 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Gebhard oikeastaan hyvin jo tiivistä omatkin ajatukseni liittyen tähän kansalaisaloitteeseen ja nimenomaan eheytyshoitojen kriminalisoimiseen ja otti hyvin laajan näkökulman nimenomaan siihen ihmisoikeusnäkökulmaan ja ihan myös niihin laillisiin kysymyksiin. On selvää se, mitä tutkimusnäyttökäin nimenomaisesti tukee, että erityisesti seksuaali- tai sukupuoli-identiteettiä ei voi eheytymishoidon kaltaisilla toimenpiteillä muuttaa. On myös tutkimusnäyttöä, johon myös edustaja Gebhardkin hyvin viittasi, että sen sijaan ne eheytymishoitojen kohteena olevat henkilöt, varsinkin erityisesti nuoret, joutuvat vahvasti mielenterveysongelmiin ja saattavat jopa päätyä itsetuhoisiin ratkaisuihin johtuen nimenomaan niistä eheytyshoidoista. Toivoisin itsekkin, mihin edustaja Gebhard viittasi, että eduskunta antaisi vahvan tuen tälle kansalaisaloitteelle ja sen tahtotilalle erityisesti perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta. Nämä eheytyshoidot tuntuvat olevan lähinnä sellaista pseudolääketiedettä, johon en itse ole yhdenkään vakavasti otettavan terveydenhuollon ammattilaisen huomannut tukeutuvan tai oikeasti kannattavan.

Mitä tulee laajemmin erityisesti sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin, erityisesti nuorten asemaan, niin jos nyky-yhteiskunta monessa suhteessa ja erityisesti tulevaisuuden näkymät ovat monelle nuorelle erittäin haasteellisia, niin sitten kun siihen lisätään vielä sen oman identiteetin ja ehkä sen oman suuntauksen pohtiminen ja löytäminen, niin minun mielestäni meidän yhteiskunnassa ei pitäisi sitä taakkaa nuorille lisätä ja antaa sellaista kuvaa, että se, mikä sinä oikeasti olet, on jollain tavalla vääränlaista, että se, minkälainen sinä oikeasti olet, on tavallaan jossain määrin väärin ja epäkelvollista tässä yhteiskunnassa, vaan otettaisiin tässäkin suhteessa se ihmisarvo huomioon ja erityisesti se yksilön oikeus olla aidosti oma itsensä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen.

18.59 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme tänään kansalaisaloitetta eheytyshoitojen kieltämiseksi. Haluankin aivan aluksi kiittää tämän Rikkomaton-kansalaisaloitteen tekijöitä ja kaikkia allekirjoittajia, ja hienoa, että pääsimme nyt eduskunnassa tätä käsittelemään.

Eheytyshoidot ovat väkivaltaa, ulkopuolelta tulevaa suoranaista vihaa, syrjintää ja pahuuksia ihmisyyttä ja ihmisarvoa kohtaan. Tällainen toiminta on omiaan rikkomaan ihmisen ja aiheuttamaan pitkälle vaikuttavia haittavaikutuksia. Eheytushoitoja tehdään Suomessa. Sitä tehdään osin piilossa ja verhottuna, mutta sitä on, ja se on tarkoituksenmukaista, [Päivi Räsänen: Missä sitä on?] ei eheyttävää, vaan ihmistä rikkovaa toimintaa. Mielestäni meidän pitäisi pyytää tämän lain käsittelyvaiheessa myös anteeksi kaikilta heiltä, jot-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2023 vp

ka ovat joutuneet tämän haitallisen toiminnan kohteeksi. Kohtalot ovat olleet sanoin kuvaamattoman kauheita.

Me emme ole lainsäätäjinä pystyneet suojelemaan näitä ihmisiä, ihmisoikeuksia ja ihmisyyttä. Nyt tähän on kuitenkin saatava muutos. Toiminta on ehdottomasti lainsäädännöllä kiellettävä, ja tätä harjoittavat tahot on saatettava rikosoikeudelliseen vastuuseen. Olen surullinen toisaalta, ettei hallitusohjelmassa ole mainittu tätä tai seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksien parantamista, mutta toivon, että hallitus tästä huolimatta auttaa tämän asian eteenpäinviemiseksi ja lainsäädännön rakentamiseksi. Tulemme tekemään kaikkemme, ettei ihmisiä Suomessa eheytetä vaan että jokainen voi olla arvokas oma itsensä.

Arvoisa rouva puhemies! Viime kaudella kansalaisaloite saapui loppukaudesta eduskuntaan, ja se tuli sosiaali- ja terveysvaliokuntaan. Kuitenkin se tuli niin loppukaudesta, että valiokunta ei kerinnyt kuin tekemään tämän kuulemisen. Nyt on hyvä, että tämä on lähetetty lakivaliokuntaan, johon osin enemmän tämä sopii, kun puhutaan, että tämä toiminta kriminalisoitaisiin.

Meillä valiokunnan kuulemisessa oikeastaan kaikki tahot pitivät järkevänä, että tämä toiminta kielletään. Kuitenkin nähtiin, että tämä oikeudellinen kriminalisointi vaatii paljon lainsäädännöllistä työtä, ja sen takia onkin nyt tärkeätä, että kun tämä eduskunnasta menee lakivaliokuntaan, niin siellä ripeästi aloitetaan tämän lain valmistelu, niin että se saadaan voimaan tällä hallituskaudella.

Valiokunta kuuli myös järjestöjä, jotka esimerkiksi tekevät tällaista toimintaa. Valiokunta kuuli esimerkiksi Elävät Vedet -järjestöä, joka suoranaisesti ei sanonut, että he harjoittavat tällaista toimintaa, mutta kertoivat auttavansa ihmisiä, jotka tuodaan tai tulevat heidän tykönsä. Kuitenkin tässä on ongelma se, että ihmisiä usein pakotetaan tai viedään tällaisten järjestöjen ylläpitämään toimintaan, jotka tekevät ihmisoikeuksille ja ihmiselle itselleen haitallista työtä. Kuulimme tosiaan tätä toimijaa ja myös lukuisia muita. Valiokunnalle kuitenkin näiden kuulemisten perusteella tästä muodostui hyvin yksiselitteinen kuva, että tätä toimintaa on. Me kuulimme myös näitä järjestöjä, jotka myös edustaja Räsänen täällä toi esiin, ja meillä oli myös ihmisten omien kokemusten kautta, joita kuulimme, ihan suoranaista faktaa tästä toiminnasta. Eli selvästi tätä toimintaa on ja tätä harjoitetaan, ja tähän pitää puuttua, ja tämä pitää kieltää.

Sinällään vielä mietin tässä nyt — opponoin vähän edustaja Räsänen kanssa — että ainakin 2015, kun itse tulin tänne, muistan, että oli tasa-arvoisen avioliittolain liitännäislait — te silloin vastustitte niitä ja näitte myös erilaisia pelkoja tässä, jos avioliittokäsitys muutetaan laissa sukupuolineutraaliksi. Toisaalta me ollaan käsitelty täällä äitiyslakia — olette nähnyt myös siinä hyvin paljon uhkakuvia. Viime kaudella translaki. Oikeastaan tämä kuvaa sitä, että seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeudet ovat ehkä vasta viime vuosina ottaneet niitä edistysaskelia, joita olisi pitänyt ottaa jo kauan aikaa sitten. Toivon, että myös tässä suhteessa me menemme eteenpäin kohti ihmisoikeuksia ja ihmisarvoa kunnioittavampaa Suomea. Tiedän, että täällä on myös vastustavia ja soraääniä, mutta koko sydämestäni toivon, että me saamme tämän lain käsiteltyä ja voimaan mahdollisimman nopeasti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

19.05 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Eduskuntaan on saapunut kansalaisaloite, jolla halutaan kriminalisoida eheytyshoidot. Voisiko sanoa: kerrassaan suvaitsevaisuuden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2023 vp

irvikuva. Mutta, kuten arvata saattaa, aloitteen takana on lähinnä viheraktiiveja. Aloite perustuu viiteen aivan virheelliseen väittämään.

Ensimmäinen virhe on jo aloitteen otsikossa ja sen perusteluissa. Aloitteen nimeksi on valittu ”Rikkomaton”, sillä aloitteen tekijöiden mukaan ihmisen seksuaalisuutta tai sukupuolta ei voi rikkoa ja siten ei myöskään voisi eheyttää. Tämä väite vähättelee jokaisen seksuaalista väkivaltaa kokeneen henkilön kokemuksia. Mikään ei riko ihmistä yhtä syvästi kuin seksuaalinen, erityisesti lapsuudessa koettu väkivalta. En nyt väitä, että ihan aivan kaikki poikkeavat kokemukset sukupuoli- ja seksuaali-identiteetistä johtuisivat väkivallan kokemuksista, mutta on tieteellinen tosiasia, että lapsuudessa koettu seksuaalinen väkivalta voi vaikuttaa seksuaalisen identiteetin kehitykseen. [Ilmari Nurminen: Ei pidä paikkaansa!] Näin kertoo esimerkiksi Suomen Delfins ry.

Toinen aloitteen ongelma on se, että siinä seksuaalisuutta pidetään muuttumattomana vakiona. Tämä ei edes Setan mukaan pidä paikkaansa. Setankin mukaan seksuaalinen suuntautuminen voi muuttua elämänkaaren aikana. [Ilmari Nurminen: Ei muutu!]

Kolmas väärä oletamus liittyy eheytyshoitojen sisältöön. Sitä ei olla määritelty. Eheytyshoito ei ole väkivaltaa, pakottamista tai joitain kummallisia manaamissessioita. Kyse on vertaistuesta ja sielunhoidosta. Suomessa toimijat ovat saaneet koulutusta, jonka kautta on varmistettu esimerkiksi, että tilanteessa ei pääse esiintymään henkistä väkivaltaa. Minäkäänlaista painostamista tai henkistä tai hengellistä väkivaltaa ei tietenkään tule hyväksyä. Mikäli sitä väkivaltaa esiintyy, on se jo nyky-lainsäädännössä kriminalisoitu.

Aloitteen tekijät näyttävät siis ajattelevan, että täysi-ikäisen ihmisen ei ole mahdollista itse haluta eheytyä. Näkemys on todella suppea, eikä sekään pidä paikkaansa. Kuten ei myöskään se, että tiede olisi osoittanut hoidot yksiselitteisesti haitallisiksi. Esimerkiksi erään vertaisarvioidun seurantatutkimuksen [Ilmari Nurmisen välihuuto] mukaan 69 prosenttia vastaajista oli kokenut jonkinlaista muutosta. Seurannan mukaan hoito ei ollut haitallista ja hyvinvointi lisääntyi seurannan aikana.

Amerikan psykologisen yhdistyksen, APAn, tekemän erittäin laajan, 83 vertaisarvioitua tutkimusta kattaneen meta-analyysin lopputulema oli, että tutkimusten perusteella ei voida päätellä, ovatko viimeaikaiset seksuaalisuuden muutosyritykset haitallisia.

Arvoisa puhemies! Toteutuessaan eheytyshoitojen kieltäminen rajoittaisi uskonnonvapautta ja yksilön valinnanvapautta. Olisi todella huolestuttavaa, mikäli päädyttäisiin luomaan lainsäädäntöä, jonka perusteella esimerkiksi henkilön puolesta rukoileminen olisi-kin yhtäkkiä rikos.

Ihmisille, jotka aivan vapaaehtoisesti itse kokevat kristillisen vakaumuksen perusteella, että he haluavat elää Raamatun mukaista elämää ja saada siihen tukea ja apua, tulee antaa mahdollisuus. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

19.10 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Sanon heti alkuun: niin sanotut eheytyshoidot ovat väkivaltaa, ja ne tulisi kieltää lailla. Jokainen on ehjänä syntynyt. Eheytyshoidot tähtäävät muuttamaan ihmisen seksuaali- tai sukupuoli-identiteettiä heteroksi tai cis-sukupuoliseksi. Tutkimusten mukaan eheyttäminen ei kuitenkaan toimi. Seksuaali- ja sukupuoli-identiteettiä ei voida muuttaa tämänkaltaisilla toimenpiteillä. Ja miksi pitäisi-kin? Toiminta perustuu ajatukseen, että esimerkiksi homous tai transsukupuolisuus olisi jotakin ei-toivottavaa. Näinhän ei suinkaan ole. Kyse on ihmisyydestä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2023 vp

Eheytyskoudot ovatkin osa sateenkaari-ihmistien syrjinnän pitkää historiaa. Nämä hoidot ovat ihmisoikeuksien vastaisia, ja niillä on vakavia ja pitkäaikaisia vaikutuksia kohteena olevan mielenterveydelle, potentiaalisesti jopa hengenvaarallisia vaikutuksia. Tästä huolimatta eheytushoitoja järjestetään Suomessa esimerkiksi erilaisten yhdistysten ja yhteisöjen toimesta.

Paitsi lapset ja nuoret myös täysi-ikäiset voivat joutua muiden painostamina käymään läpi tätä traumatisoivaa puoskarointia. Ainoa vaihtoehto näiden niin sanottujen hoitojen läpikäymiselle voi olla tulla poissuljetuksi omasta perheestään tai yhteisöstään. Tosiasiallinen vapaaehtoisuus on tästä kaukana.

Useat psykologiset ja lääketieteelliset järjestöt sekä Suomessa että maailmalla ovat irtisanoutuneet eheytushoidoista. Myös Suomen evankelis-luterilainen kirkko on tuominut niitä. Hoidoista ei ole mitään tieteellisesti todistettua hyötyä, sen sijaan huomattavasti haittaa.

Tässäkin salissa on esitetty väitteitä, että kyseessä olisi uskonnonvapauskysymys. Näin ei ole. Kyseessä on ihmisoikeuskysymys. Kyse on siitä, että jokaisella on oikeus olla oma itsensä. Jokaisella on oikeus koskemattomuuteen, siihen, että itsemääräämisoikeus todella toteutuu. Väitteet siitä, että kiellon myötä ei saisi harjoittaa esimerkiksi sielunhoitoa tai ruokailua, eivät ole totta. Siitä ei ole tässä kansalaisaloitteessa kysymys.

Euroopan unioni on kehottanut jäsenvaltioitaan kieltämään eheytushoidot. EU-maista Malta, Ranska, Saksa ja Espanja ovat sen tehneet. Nyt on meidän vuoromme. Emme saa antaa tämän väkivallan jatkua.

Haluan vielä, arvoisa puhemies, kiittää lämpimästi kansalaisaloitteen tekijöitä ja tukijoita sitkeästä työstä. Todella hienoa, että saimme aloitteen heti tämän uuden eduskuntakauden alussa taloon sisään. Sydämeni pohjasta toivon, että kansalaisaloite etenee. Luotan siihen, että lakivaliokunta löytää asianmukaiset keinot toteuttaa tämän kansalaisaloitteen hengen ja tahtotilan mukaisen tavan säätää Suomen laissa tämän vakavan henkisen väkivallan muodon kieltämisestä. Toivon ja luotan myös, että valiokunta todella paneutuu kysymykseen ja eheytushoitojen kohteeksi — tai pitäisikö sanoa uhriksi — joutuneiden ihmisten kokemuksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto.

19.13 Laura Meriluoto vas: Arvoisa puhemies! Ensiksi haluan kiittää tämän kansalaisaloitteen tekijöitä. Näen hyvin tärkeänä kansalaisaloitteen tavoitteet niin kutsuttujen eheytushoitojen kieltämisestä. On tosiaan niin kuin kansalaisaloitteessa todetaan, että seksuaalisuutta tai sukupuolta ei voi rikkoa. Ei siis tarvita eheytushoitoja, koska ei ole mitään eheyttävää tai korjattavaa.

Eheytushoidot ovat pitkän ja synkän historian jäänteitä. Joukossamme on edelleen esimerkiksi paljon niitä ihmisiä, jotka ovat joutuneet kasvamaan aikuisiksi Suomessa, missä oma seksuaalisuus on kriminalisoitu. Jokainen voi miettiä, miten tällainen kasvuihmapiiri herkässä nuoruusiässä vaikuttaa elämään. Siitä on kuitenkin vasta vähän päälle 50 vuotta, kun homoseksuaalisten tekojen kriminalisointi poistettiin rikoslaista Suomessa.

Valitettavasti tämä kaikki ei ole historiaa, mistä eheytushoidot ovat konkreettinen esimerkki. Edelleen sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt kohtaavat syrjintää ja myös suoraan väkivaltaa. On huolestuttavaa, että sateenkaarinuorilla väkivallan kokemukset ovat kouluterveyskyselyn mukaan yleisiä ja esimerkiksi masennusoireet huomattavasti yle-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2023 vp

sempiä kuin muilla nuorilla. Näiden suurien epäkohtien parantamiseksi meillä on tässä salissa suuri vastuu ja valta.

Arvoisa puhemies! Suomen pitää olla hyvä maa kaikille, myös vähemmistöille. Eheytyshoidot ovat väkivaltaa. Eheytyshoitojen kieltäminen lailla antaa selkeän viestin siitä, että ihmisillä on oikeus olla suojassa häirinnältä ja väkivallalta. Eheytyshoidot ovat todiste siitä, että vuonna 2023 meidän pitää edelleen alleviivata sitä, että sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt eivät ole rikki. Tämä viesti on tärkeä kaiken ikäisille, mutta erityisesti se on tärkeä lapsille ja nuorille. Lasten ja nuorten on kuultava meiltä aikuisilta, että ihmisellä on vapaus määritellä ja ilmaista seksuaali- ja sukupuoli-identiteettiään. Jokaisella on itsemääräämisoikeus, mitä eheytyshoidot räikeästi rikkovat.

Jotta lapset ja nuoret voivat kasvaa eheiksi, niin sanotut eheytyshoidot pitää siis kieltää. Jotta lapset ja nuoret voivat kasvaa eheiksi, he tarvitsevat sukupuoli- ja seksuaali-identiteettin moninaisuuden hyväksyvän yhteiskunnan, eivät niitä tuomitsevan. Vasemmistoliiton kanta tässä on selvä: tämä niin kutsuttu ehyttäminen, mitä nämä eheytyshoidot edustavat, sekä sen mainonta tulee kieltää lailla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Virta.

19.17 **Sofia Virta vihr:** Arvoisa puhemies! Aloitamme tänään Rikkomaton-kansalaisaloitteen käsittelyn, jonka pitäisi olla hyvin selkeä. Suomessa minkäänlaista väkivaltaa ei hyväksytä, Suomessa jokainen saa elää omana itsenään, Suomessa eheytyshoidot kielletään. Kuitenkin viime kauden kokemuksesta tiedän, ettei asia ole tässä talossa jokaiselle yhtä selkeä. Olemme tänäänkin jo tässä salissa kuulleet muun muassa puheenvuoron, jossa kannettiin huolta sielunhoitajien huolesta sen sijaan, että kannettaisiin huolta heistä, joita näillä eheytyshoidoilla pyritään rikkomaan. Olemme kuulleet täällä hoitoalataustaisen edustajan puheenvuoron, jossa aloitetta kuvattiin muun muassa suvaitsevaisuuden irtokuvaksi ja jossa erittäin törkeällä tavalla linkitettiin homoseksuaalisuus esimerkiksi lapsuudenaikaisen seksuaalisen hyväksikäytön kokemuksiin. Olen todella pahoillani jokaisen puolesta, joita nämä puheenvuorot satuttivat.

Nämä puheenvuorot eivät kyllä yllätä — sen verran on kokemusta viime kaudelta siitä, kuinka vastaavaa aloitetta käsiteltiin tässä talossa. Silloin kävimme lukuisia keskusteluita ja löytyi sitä tahtoa eheytyshoitojen kriminalisoimiseksi, mutta ei tarpeeksi. Toivon todella, että tällä kertaa tässä uudessa eduskunnassa sitä ihmisoikeusmyönteistä tahtoa kielletään kaikki väkivalta löytyy riittävästi.

Haluan kiittää kaikkia tämän Rikkomaton-kansalaisaloitteen tekijöitä, sitä edistäneitä ja sen allekirjoittaneita: kiitos, että te seisotte ihmisoikeuksien puolella väkivaltaa vastaan. Tämän kansalaisaloitteen on allekirjoittanut 50 000 suomalaista. Se on vahva viesti. Aloitteen tekijät ja kansalaiset ovat nyt tehneet osuutensa, ja nyt on meidän vuoromme täällä eduskunnassa varmistaa, että tässä maassa jokainen saisi elää turvassa omana itsenään vaila minkäänmuotoista väkivaltaa ja painostusta. Eheytyshoidot kieltämällä voimme myös osoittaa hoitojen kohteeksi joutuneille, että tunnustamme heidän kokemansa kärsimyksen sekä sen, että heitä kohtaan on tehty vääryyttä. Päätös päätökseltä Suomessa tulee pyrkiä varmistamaan, ettei yksikään lapsi, yksikään nuori tai yksikään aikuinen joudu minkäänlaisen väkivallan, kaltoinkohtelun tai painostuksen uhriksi. Sen ei pitäisi olla epäselvää. Näin ollen tulisi olla selvää, että eheytyshoidot halutaan kieltää ja kriminalisoida, tekijät

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2023 vp

saada vastuuseen, uhreille riittävä tuki ja yhteiskunnallisesti alleviivattua, että ihmisoikeuksista ei tingitä.

Arvoisa puhemies! Ajatus eheytyshoidoissa on jo aivan vinoutunut lähtökohtaisesti, niillä kun pyritään muuttamaan ihmisen seksuaalista suuntautumista tai sukupuoli-identiteettiä. Ne ovat siis niin kutsuttuja hoitoja ja terapioiden, jotka pohjaavat jo vääristyneeseen ajatukseen siitä, että heteroseksuaalisuudesta eroava seksuaalinen suuntautuminen tai syntymässä määrittelystä sukupuolesta eroava sukupuoli-identiteetti olisivat jollakin tavalla parannettavia ja korjattavia tai ehyttämistä vaativia ominaisuuksia. Nämä hoidoksi kutsutut toimenpiteet pitävät sisällään erimuotoista henkistä väkivaltaa, mutta tiedetään, että niiden osana voi olla myös fyysistä väkivaltaa. Esimerkkinä mainittakoon aversiohoito, jolla pyritään yhdistämään kivun tunne seksuaalisuuteen tai sukupuoli-identiteettiin liittyviin ajatuksiin.

On aivan selvää, että ei identiteettiä pidä eikä voi muuttaa. Sen sijaan kyse on vain henkisestä ja/tai fyysisestä väkivallasta, mitä ei pitäisi missään muodossa sallia. Ei ole tarkkaa tietoa siitä, kuinka moneen henkilöön Suomessa on kohdistettu tai kohdistetaan eheytyshoitoja, mutta uusia tapauksia tulee tietoon vuosittain. Asiantuntijoiden mukaan usein taustalla on jokin suljettu uskonnollinen yhteisö, kuten erilaiset herätysliikkeet. On selvää, että suuri osa eheytyshoidoista jää piilorikollisuudeksi, mutta näyttöä on myös siitä, ettei eheytystoiminta suinkaan rajoitu vain niin kutsutuiksi eheytyisleireiksi vaan terapeutit saatavat tarjota eheytysterapiaa tiskien alta. Erityisen järkyttävää on, että hoitoja pyritään kohdistamaan nimenomaan lapsiin ja nuoriin vääristyneesti ajatellen, että seksuaalisuutta tai sukupuoli-identiteettiä kyettäisiin ehyttämään sitä vahvemmin, mitä nuorempana hoidot aloitetaan.

Väkivallaton lapsuus kuuluu jokaiselle, ja meidän tässä täällä salissa pitäisi tehdä kaikemme, ettei yksikään nuori tai lapsi joudu eheytyshoitosten uhriksi — lapsen kehityksen kannalta kun olisi oleellista, että hän voisi aina kokea tulevansa hyväksytyksi ja arvostetuksi omana itsenään.

Vaikka ihminen itse toivoisi eheytyshoitoja, kuten täällä olemme muutamassa puheenvuorossa tänään kuulleet, ei niiden antaminen ole oikein tai eettistä, sillä niistä on näyttöä, että ne eivät toimi, vaan ne itse asiassa ovat vahingollisia. Terveystieteiden ammattilaisella tai uskonnollisella ammattilaisella on ammattieettinen vastuu, eikä minkäänlaiseen ammattietiikkaan voi sisältyä hoidon antaminen, jonka vaikutusten tiedetään olevan vahingollisia.

Arvoisa puhemies! Pitäisi siis olla selvää, että eheytyshoito on rikos. Teoriassahan näin onkin, sillä kyseessä on pahoinpitely, ja pahoinpitely on Suomessa rikosasia. Käytännön sovellus ei kuitenkaan vastaa edellistä ajatusta, mistä kertoo esimerkiksi se, ettei Suomessa ole annettu yhtäkään ehyttämistuomiota. Sen vuoksi tarvitaan erillislaki tai rikoslakiin muutos niin, että yhdeksi pahoinpitelyn muodoksi kirjataan ehyttämishoidot. Rikokseksi säätäminen antaisi myös selkeän signaalin siitä, että eheytyshoidot eivät ole yhteiskunnallisesti hyväksyttäviä, sekä sulkisi eheytyshoitoja tarjoavat toimijat yhteiskunnan eri palveluiden ja etujen ulkopuolelle. Jatkossa esimerkiksi eheytyshoitoa tarjoava yhdistys voisi olla mahdollista julistaa lakkautettavaksi.

Eheytyshoidot kieltämällä ja kriminalisoimalla Suomi noudattaisi kansainvälistä linjaa, sillä EU-maista muun muassa Malta on jo vuonna 2016 kieltänyt eheytyshoidot lailla ja Euroopan unionin parlamentti on kehottanut jäsenvaltioitaan kieltämään eheytyshoidot.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2023 vp

Lisäksi tällä hetkellä eheytyshoidot kriminalisoivia lainsäädäntöhankkeita on muun muassa Saksassa, Kanadassa ja osassa Yhdysvaltojen osavaltioita.

Ei siis pitäisi olla mitään epäselvää, miten asiassa tulee edetä. Eheytyshoidot tulee kieltää ja kriminalisoida ja tietoa sekä koulutusta lisätä esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille, poliiseille sekä esimerkiksi lasten kanssa työskenteleville, jotta eheytyshoitosten uhreiksi joutuvat tunnistetaan ja heitä kyetään auttamaan sekä tekijät saattamaan vastuuseen.

Haluan kiittää vielä kerran aloitteen tehneitä ja allekirjoittaneita ja vetoan, että eduskunta seisoi ihmisoikeuksien puolella kaikkea väkivaltaa vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tanus, poissa. — Edustaja Diarra, olkaa hyvä.

19.23 Fatim Diarra vihr: Kiitos paljon, arvoisa rouva puhemies! Arvoiset edustajat! Olin mukana tekemässä sitä edellistä kansalaisaloitetta, ja valitettavasti se ei mennyt maaliin, ja sen takia olen jotenkin erityisen onnellinen siitä, että uusi kansalaisaloite on tehty. Suuret kiitokset tämän aloitteen tekijöille, ja valtavan suuret kiitokset myös kaikille niille, jotka tämän aloitteen allekirjoittivat.

Ajattelen, että tämän kansalaisaloitteen ydin on valtavan yksinkertainen: tässä on kysymys siitä, että jokainen ihminen on hyvä sellaisena kuin hän itse on. Tämän kansalaisaloitteen tarkoituksena on kieltää sellaiset hoidot, jotka tähtäävät seksuaali- ja sukupuoli- vähemmistöjen muuttamiseen tai korjaamiseen, ja tässä on tämän kaiken juu: Ei ihmistä tarvitse muuttaa tai korjata. Ei homoutta voi korjata. Ei transsukupuolisuutta voi mitenkään loihtia miksikään muuksi kuin mitä se on.

Me tiedetään, että eheytyshoidot pohjaavat sellaiseen vääristyneeseen ajatukseen, jonka mukaan heteroseksuaalisuus on oikein ja kaikki muu on jotenkin virheellistä, kaikki muu on jotenkin likaista ja se muu pitää joksikin muuksi muuttaa. Ajattelen, että tällainen ajatusmaailma on hirvittävän vaarallinen ja hajottaa meidän yhteiskuntaa ja hajottaa ihmisiä. Myös tieteellisen tutkimuksen perusteella me tiedetään, että seksuaali- tai sukupuoli-identiteettiä ei voi muuttaa eheytyshoitosten kaltaisilla toimenpiteillä. Oikeastaan voi sanoa, että kysymys on mielen manipulaatiosta, jolla yritetään huijata ja valehdella ihmiselle, että se, mitä sinä olet, ei kelpaa ja ei ole kunnollista. Sen sijaan meillä on tutkimusnäyttöä siitä, että eheytyshoidot rikkovat ihmisen mieltä. Ne hajottavat, ne repivät, ja ne murskaavat, ja pahimmillaan ne johtavat siihen, että ihminen ei koe enää itseään kelpolliseksi ja pahimmillaan saattaa päättää oman elämänsä. Siitä minusta tässä lopulta on kysymys.

Monet lääketieteelliset organisaatiot ja liitot ovat todenneet, että tällaisia hoitoja ei pitäisi sallia olevan. Sellaisia ovat Suomen Psykiatriyhdistys, Suomen Psykologiliitto, American Psychological Association, American Medical Association ja monet muut. Samaan aikaan myös moni Suomen evankelis-luterilaisen kirkon piispoista on sanonut tukevansa tätä aloitetta. Kysymys on siis siitä, että niin kristillinen yhteisö kuin myös lääketieteellinen yhteisö ovat tämän aloitteen puolella. Se, että jotkut pienet ryhmät haluavat pakottaa muut elämään niin kuin ne itse ajattelevat, ei ole oikein. Ajattelen, että se, että myös moni kirkon piispoista on lähtenyt tähän mukaan, on aitoa rakkaudentyötä ja aitoa lähimmäisenrakkautta.

Kuten moni muu täällä sanoi, monessa länsimaassa on jo käynnissä prosessi, jossa pyritään kriminalisoimaan näitä hoitoja, ja toivon, että Suomi lähtee tähän samaan mukaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2023 vp

Haluan vielä tähän aivan loppuun sanoa, että te, jotka kuuntelette tai katsotte tätä keskustelua, uskokaa — uskon, että suurin osa täällä salissa, tai missä ikinä muualla ovatkaan, ymmärtää, että te, juuri sellaisina kuin olette, olette täydellisiä, teitä ei voi korjata ja te riittäte juuri sellaisina kuin olette. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, poissa. — Edustaja Laiho.

19.26 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Käsitlemme täällä kansalaisaloitetta ”Rikkomaton”, kiitoksia kaikille kansalaisaloitteen allekirjoittajille. Eli tämä aloite koskee eheytyshoitojen kieltämistä. Viime kaudella samansisältöinen kansalaisaloite oli käsittelyssä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja kuten täällä on nostettu esille, se tuli aika loppuvaiheessa viime vaalikautta ja sen käsittely jäi kesken, ja nyt päästään kauden alkuvaiheessa tätä käsittelemään.

Eheytysterapioilla tarkoitetaan seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuoli-identiteetin muuttamiseen tähtääviä hoitotoimenpiteitä, ja on katsottu, että ne pohjaavat vanhentuneeseen ajatukseen, jonka mukaan heteroseksuaalisuudesta eroava seksuaalinen suuntautuminen tai cis-sukupuolesta eroava sukupuoli-identiteetti olisi jollakin tapaa muutettavissa tai parannettavissa. Aiemmin näin on otaksuttukin, mutta sairausluokituksesta nämä poistui-
vat vuonna 73 ja 92, ja transsukupuolisuus myöskin poistuu mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriön pääluokasta, kun ICD-11 tulee käyttöön.

Tieteellinen tutkimus on osoittanut, ettei seksuaalinen suuntautuminen ole muokattavissa terapeuttis-
in interventioin. Sen sijaan lisääntyvää tutkimusnäyttöä on siitä, että eheytysterapioille altistuminen on ihmisen mielenterveydelle haitallista ja kärsimystä aiheuttavaa. Useimmat johtavat lääketieteelliset ja psykiatriset organisaatiot kansainvälisestikin ovat selkeästi irtisanoutuneet eheytysterapioista, ja myös EU:n parlamentti on kehottanut jäsenvaltioita kieltämään eheytysterapiat, mutta toistaiseksi ainoastaan Saksa ja Malta ovat toimineet sen mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Eheyttämishoitoja on Suomessakin, mutta on vaikea arvioida, mikä verran niitä on ja missä näitä hoitoja annetaan. Silloin kun valiokunnassa oli kuulemisia, silloinkin oli vaikea saada käsitystä, missä määrin niitä Suomessa on, mutta jonkinlainen ongelma se vaikuttaa kuitenkin olevan, kun tämäkin kansalaisaloite on kerännyt kuitenkin nopeassa ajassa tämän 50 000 allekirjoittajaa.

Tieteellisen näytön tulee ohjata ihmisten hoitoa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin liittyvissä kysymyksissä samalla tavoin kuin lääketieteessä yleensäkin. Sen takia onkin tärkeää, että terveyspalvelujen tuottajien tietoa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöistä lisätään, jotta jokainen terveyspalveluita tarvitseva voi luottaa turvalliseen ja kunnioittavaan kohteluun terveyspalveluissa.

Kuten täällä on noussut esille, eheytyshoidot ja -terapiat voivat vahingoittaa vakavastikin ihmisten hyvinvointia ja terveyttä, ja tällöin on arvioitava myöskin rajoittamisen perusteet. Eheytyshoitojen riskinä on se, että identiteettiään pohtivat jäävät ilman asianmukaista ihmisoikeuksiin, nykyaikaiseen tutkimukseen ja ammattiosaamiseen perustuvaa tietoa ja tukea.

Sinällänsä oman identiteetin etsimiseen ja psyykkiseen tukeen hoitoa ja tukea on tietenkin saatavissa, ja se kuuluu ihan normaaliin hoitoon ja lääketieteeseen. Eli en näe näitä mitenkään vastakkaisina, tai se, että normaalia tukea ja terapiaa olisi saatavissa, ei tarkoita,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2023 vp

että se olisi kiellettyä, mutta nimenomaan sen, että halutaan lähteä muuttamaan ihmisen seksuaalista identiteettiä, näen haitallisena, ja sen takia tämä kansalaisaloite on tervetullut. On hyvä, että sitä nyt arvioidaan myös lakivaliokunnassa, jossa on myöskin mahdollisuudet sitten arvioida näitä juridisia perusteita.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

19.32 Ville Väyrynen kok: Arvoisa rouva puhemies! Henkilökohtainen mielipiteeni on, että eheytyshoidot tulisi kieltää hyödyttöminä ja useimmiten haitallisina. Perustelut ovat aika lailla yksinkertaiset: niistä puuttuu sekä ehyttävä että hoitava komponentti. Sinänsä hyvä, koska kummallekaan ei ole tarvetta. Lisäksi ajatus eheytyshoidosta loukkaa käsitystäni ihmisarvosta, yksilönvapaudesta sekä usein myös itsemääräämisoikeudesta.

Aloitteessa on kuitenkin yksi kohta, josta olen eri mieltä. Siinä todetaan, että suomalaisessa terveydenhuollossa elää yhä käsitys, jonka mukaan suhtautuminen seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin ja ehyttämiseen olisi jollakin tavalla mielipideasia ja että niin kutsuttu ehytys olisi hyväksyttyä, mikäli potilas sitä itse toivoo. Ei suomalainen terveydenhuoltojärjestelmä sentään niin hajalla ole, että käsittelee yksilöitä, joihin eheytyshoitoista puhuttaessa viitataan, potilaina, saati pitäisi eheytyshoitoja mielipideasiana. Yksittäisiä mielipiteitä toki suureen joukkoon mahtuu, mutta terveydenhuoltomme ei systeemin tasolla tunnista eheytyshoitokonseptia missään muodossa. Itselleni on esimerkiksi varsin epäselvää, kuinka laajaa ehytystoiminta eri variaatioineen on.

Arvoisa rouva puhemies! Tuen kansalaisaloitteen perusajatusta eheytyshoitojen kieltämisestä ja tunnen suurta sympatiaa heitä kohtaan, joiden ihmisarvoa eheytyshoidoilla on loukattu — tai siihen mahdollisesti vielä pyritään. Rajanveto kriminalisointiin ei ymmärtääkseni ole yksiselitteistä, ja odotan sen suhteen tulevaa valiokunnan mietintöä. Omaaloitteisesti haetun tuen rajoittamisessa tulee kuitenkin olla pidättyväinen, kumpuaa avun tai neuvon tarve sitten mistä tahansa. Myös tällöin puhutaan yksilönvapaudesta. Kaiken ytimessä tulee olla itsemääräämisoikeus. Tunnen joka tapauksessa pettymysensekaista yllätystä siitä, että 2020-luvulla edes nousee keskustelua eheytyshoito-otsikon alla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, poissa. — Edustaja Peltokangas.

19.34 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Otan lyhyesti kantaa aloitteeseen. Itselläni ei sinällään ole mitään sen kiihkeämpiä mielipiteitä muutoin kuin se, että huomioin tässä keskustelussa hyvinkin kiihkeää otetta siihen suuntaan, että olisi kiellettävä kokonaan ja jopa kriminalisoitava. Tässä kohtaa itselleni nousee kysymyksenä: jos täysivaltainen, täysi-ikäinen henkilö haluaa esimerkiksi eheytyshoidon kaltaiseen terapiaistuntoon, en näe kyllä sellaista, että olisi järkevää lähteä tässä yhteiskunnassa kieltämään, koska se nyt sitten liippaa jo itsemääräämisoikeuden kohdalla mielestäni väärään suuntaan.

Totean myöskin, että jos tässä yhteiskunnassa saat kerran vuodessa vaihtaa sukupuolesi, niin miksi silloin terve ihminen ei voisi mennä psykiatrille puhumaan kenties sukupuoliseen suuntautumiseen liittyvistä asioista, omasta mielestään kenties ehyttävään suuntaan. Itse en näe tässä... Minun mielestäni jokainen saa tuntea ja jokaisen pitääkin saada

Pöytäkirjan asiakohta PTK 57/2023 vp

tuntea itsensä miksikä haluaa enkä lähtisi korjaamaan kenenkään omaa mielipidettä tai ajatusta itsestään ja seksuaalisuudestaan.

Tämä on semmoinen huomio, jonka haluan kyllä tuoda tässä keskustelussa esiin. Elikkä tämä aloite kieltäisi kokonaan ja kriminalisoisi jonkun normaalin ihmisen halun saada kenties mielelleen jotain keskustelua. En pidä tällaisesta. Muutoin en ota aloitteeseen kantaa.

Tämän tuon huomiona esiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

19.36 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Täällä on muutamassa puheenvuorossa pohdittu ja kysytty, missä näitä eheytyshoitoja annetaan, ja ajattelin, että siihen vielä omalta osaltani vastaan sen puolesta, mitä minulla on tiedossa: Minun tiedossani on, että aiemmin täälläkin salissa mainittu Elävät Vedet -yhdistys on viimeksi tämän vuoden heinäkuussa järjestänyt leirin ihmisille, joilla on ”hämmennystä seksuaalisuuden saralla”. Iltalehti on myös kesällä uutisoinut aiheesta laajasti, myös muun muassa tällaisista terapeuteista, jotka tarjoavat niin sanottua eheytysterapiaa tiskin alta. Eli minusta on selvää, että ilmiö on olemassa ja tarvitsemme nykyistä vahvempia työkaluja myös lainsäädännöllä siihen puuttua.

On hyvä, että aloite on nyt eduskunnassa, ja lakivaliokunta varmasti tekee huolellista työtä pohtiessaan, mikä on se oikeanlainen lainsäädäntökehikko, jolla tähän haitalliseen ja vakavaan ilmiöön päästään käsiksi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.